

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 4.5.2011
KOM(2011) 248 lõplik

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Rändteatis

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	Piiride ületamine	4
2.1.	Toimetulek kriisiga: lühiajalised meetmed	4
2.2.	Välispiiride kontroll	6
2.3.	Schengeni ala haldamine	8
2.4.	Ebaseadusliku sisserände tõkestamine	8
3.	Sisepiirideta alale liikumine ja seal elamine	9
3.1.	Organiseeritud mobiilsus	9
3.2.	Järjepidev kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatav mobiilsus-, sealhulgas viisapoliitika	10
3.3.	Korrektse hallatav seaduslik ränne	11
3.4.	Kaasava ühiskonna ülesehitamine sisserändajate integreerimise teel	13
4.	Abivajajate rahvusvaheline kaitse	14
5.	Ränne kriisijärgsetes välissuhetes	15
5.1.	Üldine lähenemisviis rändele	15
5.2.	Kriisi järel: ELi ja Vahemere lõunapiirkonna partnerlus	16
1.	LISA	17
2.	LISA	20

1. SISSEJUHATUS

Vahemere lõunapiirkonna sündmused toovad miljonitele inimestele meie naabruses lootuse paremale elule ning suuremale kinnipidamisele inimõiguste, pluralismi, õigusriigi ja sotsiaalse õigluse põhimõtetest. Sündmused võivad lühiajalises ja keskmise pikkusega perspektiivis kaasa tuua ka põhjalikke muudatusi ja ebakindlust nagu demokraatlike ülestõusude puhul tihti. Poliitiliste rahutuste ja sõjaliste konfliktide tõttu on hukkunud inimesed ning sajad tuhanded on pidanud muutma elukohta mitte ainult riikides, kus muutused aset leiavad, näiteks Tuneesias ja Liibüas, vaid ka teistes riikides.

Need Vahemere lõunapiirkonna hiljutised, ajalooliste mõõtmatega sündmused on kinnitanud vajadust jõulise ja ühtse ELi poliitika järele rände- ja varjupaigaküsimustes. Märkimisväärsed edusammud seadusandluse, operatiivkoostöö ning ELi ja kolmandate riikide suhete valdkonnas on vajalikumad kui kunagi varem. Käesoleva teatise eesmärk on asetada hiljutised ja tulevased poliitilised ettepanekud raamistikku, mille puhul võetakse arvesse kõiki vajalikke aspekte ning võimaldatakse ELil ja selle liikmesriikidel hallata kolmandate riikide kodanike varjupaiga-, rände- ja mobiilsusküsimusi turvalises keskkonnas.

Mõned liikmesriigid, näiteks Itaalia, Malta, Kreeka ja Küpros, puutuvad lähemalt kokku arvukalt ebaseaduslike sisserändajate ja piiratud määral ka rahvusvahelist kaitset vajavate inimeste saabumisega. Tegu ei ole ühe riigi probleemiga, sellele tuleb tähelepanu pöörata ka ELi tasandil ja see nõuab tõelist solidaarsust liikmesriikide vahel.

EL peab tagama kõigi abivajajate kiire abistamise (mida ta on teinud eelkõige Tuneesia ja Liibüa piiril) ning andma varjupaika rahvusvahelist kaitset vajavatele inimestele. EL peab jätkama ja tugevdama oma varjupaiga ja kaitse andmise traditsiooni, kuid nägema ette asjakohased vahendid ka selle ennetamiseks, et majanduspõgenikud ületaksid ebaseaduslikult massiliselt piire. Nende eesmärkide saavutamisel on ELi-sisese ja -välise usaldusväarsuse tingimuseks ELi piiride tõhus kontrollimine.

Meie lõunanaabrite pidevalt muutuv olukord nõuab kiiret reaktsiooni. Tuginedes Euroopa Ülemkogu 11. ja 25. märtsi järeldustele, Euroopa Parlamendi 5. aprilli resolutsioonile¹ ning komisjoni ja kõrge esindaja 8. märtsi ühisteatisele esitab komisjon 24. mail ettepanekutepaketi, mille eesmärk on tagada ELi ühtne lähenemisviis Vahemere lõunapiirkonna riikide rände, mobiilsuse ja julgeoleku valdkonnas.

Vajadus selle probleemse ja areneva olukorraga tegeleda ei tohiks viia aga lühiajalise lähenemisviisini, mis piirdub piirikontrolliga, võtmata arvesse pikaajalise perspektiivi küsimusi. Äärmiselt oluline on dialoog ja koostöö sisserändajate päritolu- ja transiidiriikidega. Koostöö peab põhinema julgeolekul ja heal valitsemistaval, et kehtestada seadusliku rände valdkonnas vastastikku kasulik poliitika. Samuti hõlmab see tõhusamat majanduskoostööd, et parandada päritoluriikides majanduskasvu ja tööhõive tingimusi ning tegeleda ebaseadusliku rände põhjustega. Selline koostöö peaks tuginema ka tingimuslikkuse põhimõttele, mida kohaldatakse rändeküsimuste suhtes, et edendada meie partnerite tulemuslikku pühendumist ebaseaduslike rändevooodega võitlemisele, oma piiride tõhusale haldamisele ning koostöö tegemisele ebaseaduslike rändajate tagasisaatmisel ja tagasivõtmisel.

¹ Euroopa Parlamendi 5. aprilli 2011. aasta resolutsioon ebastabiilsusest tulenevate rändevooegade ning ELi välispoliitika reguleerimisala ja rolli kohta ([2010/2269\(INI\)](#))

ELi liikmesriikide mittekodanike suhtes kohaldatav terviklik rändepoliitika, mis põhineb ühistel vastuvõtumenetlustel ja kohtleb kolmandate riikide kodanikke õiglaselt, aitab tulevikus kaasa ka ELi jõukusele. Nagu on rõhutatud Euroopa 2020. aasta strateegias, on Euroopa üheks kiireloomulisemaks majandusprobleemiks vajadus tegeleda tööealise elanikkonna demograafia probleemiga, millega kaasneb teatavates sektorites märkimisväärne oskustööjõu puudus. Et jääda konkurentsivõimeliseks ja suuta jätkusuutlikult säilitada oma sotsiaalmudelit, peab Euroopa võtma meetmeid, millega parandada ELi elanike tööhõivemäära, kuid ühtlasi tegema konkreetseid samme ka selleks, et rahuldada oma prognoositavat tööjõuvajadust kolmandate riikide kodanike suunatud sisserände abil.

EL peaks tagama ka selle, et kehtivad turvalised ja tõhusad varjupaigamenetlused inimeste suhtes, kes vajavad kaitset. Kuuskümmend aastat pärast pagulaste staatust käsitleva Genfi konventsiooni allkirjastamist on ELil aeg kinnitada pühendumust sellele, et pakutakse kaitset kõigile tema territooriumile saabuvatele kolmandate riikide kodanikele või kodakondsuseta isikutele, keda taga kiusatakse. Vastavalt Euroopa Ülemkogus kokkulepitule peab 2012. aastaks valmima Euroopa ühine varjupaigasüsteem, mis pakub kõrgetasemelist kaitset ja vähendab liikmesriikide varjupaigasüsteemide erinevusi.

Rändeküsimustel on ELis järjest olulisem poliitiline mõju. 2008. aasta oktoobris kohtunud Euroopa Ülemkogu võttis vastu Euroopa sisserände- ja varjupaigapakti, et anda tuge ELi ühise poliitika väljatöötamisele, millel on viis eesmärki: seadusliku rände korraldamine, võitlemine ebaseadusliku rändega, välispiiride tugevdamine, ELi varjupaigasüsteemi ehitamine ning rände ja arengu ülemaailmse partnerluse loomine. Kehtima jääb ja jätkuvalt peaks meie meetmeid suunama pakti põhieeldus: kui halvasti hallatav ränne võib mõjutada sotsiaalset sidusust ja kodanike usku sisepiirideta vaba liikumise alasse, siis hästihallatav ränne võib olla ELi seisukohast positiivne väärtus. Neid kohustusi korralditi ja täpsustati Ülemkogu poolt 2009. aasta detsembris vastu võetud Stockholmi programmis ning Lissaboni lepingu jõustumine tagas ELi rändepoliitika arendamiseks stabiilse, tervikliku ja usaldusväärsema õigusraamistiku, eelkõige suurendades Euroopa Parlamendi osalust otsustusprotsessis.

Samas, nagu hiljutised sündmused elavalt näitasid, seisavad rändepoliitika arendamisel ELi ees jätkuvalt tõsised väljakutsed. Hea näide on ELi välispiiri teatavate lõikude haavatavus eelkõige Vahemere lõunapiirkonnas ning Kreeka-Türgi maismaapiiril. Eelkõige tuleb võtta selliseid meetmeid, millega välditakse suurel arvul ebaseaduslike sisserändajate (keda tihti kasutavad ära jöhkrad kuritegelikud võrgustikud) saabumist ELi. Seetõttu peaks EL püüdlema rändepoliitika poole, mis põhineb selle tagamisel, et sisenevat rännet hallatakse tõhusalt ning tagama selle, et vajadus parema mobiilsuse järele ei sea ohtu julgeolekut ELi välispiiridel. Ehkki käesolevas teatises keskendutakse loomulikult kõige suuremat muret tekitavatele piirkondadele, võetakse ELi rändepoliitika puhul arvesse geograafiliselt terviklikku lähenemisviisi.

2. PIIRIDE ÜLETAMINE

2.1. Toimetulek kriisiga: lühiajalised meetmed

Alates aasta algusest on elukohast lahkunud suured rahvamassid mitmes Põhja-Aafrika riigis, eelkõige Liibüas. Värskeima prognoosi kohaselt on Liibüa territooriumilt lahkunud üle 650 000 inimese, et põgeneda sealse vägivalla eest. Need inimesed on vastu võetud naaberriikides, eelkõige Tuneesias ja Egiptuses, samuti on paljudel õnnestunud või neid on

aidatud naasta oma kodumaale. Vastuvõtmise ja tagasisaatmise juures on ulatuslikult kasutusele võetud sihtkohariikide, ELi, vabaihenduste ja rahvusvahelise kogukonna vahendeid. Humanitaarvaldkonna rahastamise ja transpordivahendite pakkumise teel on EL siiani kaasa aidanud ligikaudu 50 000 kolmanda riigi kodaniku tagasisaatmisele.

Neist inimestest tuhanded on hiljuti üritanud tulla ELi, seades mõne meie liikmesriigi kaitse- ja vastuvõtusüsteemid kasvava surve alla. Üle 20 000 sisserändajal (peamiselt Tuneesiast, vähemal määral teistest Aafrika riikidest) on õnnestunud siseneda ELi ebaseaduslikult, maabudes Malta ja Itaalia rannikul (suurem osa Lampedusa saarel), seades mõlemad suure rändesurve alla. Suurem osa neist on majanduspõgenikud, kes tuleks lähteriiki tagasi saata. Lisaks ümberasustatud inimestele ja sisserändajatele on Liibüast lahkunud märkimisväärselt arvul erinevatest rahvustest põgenikke, sealhulgas somaallasi, eritrealasi ja sudaanlasi, kellest mõnel on õnnestunud jõuda Itaaliasse ja Maltale. Need märkimisväärsed rändevood, mis hõlmavad saatjata alaealisi, kelle suhtes tuleb kohaldada lastespetsiifilisi vastuvõtumeetmeid, on pannud lisasurve ka enim puudutatud liikmesriikide tervishoiusüsteemidele, et osutada tervishoiuteenuseid sisserändajatele, kes seda vajavad, ning et tagada nõuetekohane arstlik kontroll ja ennetus.

Tähtis on eristada ebaseaduslikke sisserändajaid (ELi piiri ebaseaduslikult ületada proovivaid majanduspõgenikke), põgenikke või isikuid, kes võivad taotleda varjupaika, ning ajutiselt ümberasustatud inimesi (näiteks Liibüas töötanud võõrtöölisi, kes lahkusid konflikti tõttu ja soovivad naasta oma päritoluriiki). Nende inimeste õiguslik staatus nagu ka abi, mida EL neile anda saab, on erinev.

EL on kõigile neile probleemidele reageerinud kiirelt ja proaktiivselt. Liibüa naaberriikidesse ootamatult saabunud põgenike ja ümberasustatud isikute voogudest põhjustatud humanitaarkriisi haldamise hõlbustamiseks on komisjon ja liikmesriigid mobiliseerinud rahalisi vahendeid. See võimaldas pakkuda põgenikele ja ümberasustatud isikutele ajutist peavarju, täita nende põhivajadusi ja toetada nende naasmist päritoluriikidesse. Siiani on ELi kogupanus 100 miljonit eurot humanitaarabina, millest peaaegu pool (48,8 miljonit eurot) andis komisjon. Lisaks on nii ELi kui ka kolmandate riikide kodanike tagasisaatmise soodustamiseks võetud kasutusele ELi kodanikukaitse mehhanism. Selleks on 15 liikmesriiki andnud transpordivahendeid, mille kasutamist kooskõlastab komisjoni järelevalve- ja teabekeskus. On selge, et see ühine jõupingutus peab jätkuma. Reageerimaks algusest peale Vahemerd ületavatele ebaseaduslikele ja segarändevooogudele laiendas Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur FRONTEX 2011. aastal ühisoperatsiooni EPN Hermes, et aidata Itaalia kontrollida aluseid, mis võtavad pardale sisserändajaid ja põgenikke. EUROPOL lähetas Itaaliasse eksperdirühma, mis aitab õiguskaitseasutustel tuvastada Itaalia territooriumile jõudnud ebaseaduslike sisserändajate hulgast võimalikke kurjategijaid.

Liikmesriikidele, keda puudutavad põgenike ja ebaseaduslike sisserändajate kasvavad vood kõige teravamalt, on antud abi ümberasustamise rahaliste tagajärgedega tegelemiseks. Selleks anti Välispiiride Fondist ja Euroopa Pagulaste Fondist ligikaudu 25 miljonit eurot.

Ehkki praegune kriis kinnitab vajadust Euroopa tasandi **suurema solidaarsuse** ja vastutuse parema jagamise järele, tuleb tunnistada, et EL ei ole täielikult valmis selleks, et abistada liikmesriike, keda massiivsed rändevood kõige lähemalt puudutavad.

Üldprogrammi „Solidaarsus ja rändevoogude juhtimine”² rahalistest vahenditest ei piisa kõigile abipalvetele vastamiseks. Esiteks ei ole nende vahendite mobiliseerimine lihtne, need on mõeldud sekkumiseks stabiilses olukorras, mitte toimetulekuks hädaolukordade ja kriisiga. Teiseks ületab probleemide ulatus olemasolevad vahendid mäekõrguselt.

Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kontekstis peavad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon õppima praegusest kriisist. Et EL saaks ettenägematute sündmuste ja hädaolukordade korral reageerida kiiresti ja tõhusalt, tuleks ELi rahastamist kohandada selliselt, et vahendeid saaks (sealhulgas kolmandates riikides) mobiliseerida palju kiiremini ja paindlikumalt. Lisaks peaksid Euroopa Parlament ja nõukogu ELi finantsmääruse praeguse läbivaatamise kontekstis toetama komisjoni ettepanekut lubada ELil luua omaenda **sihtfonde**, mille raames saaks abistajate panuseid ühendada eelkõige kriisi- ja kriisijärgses olukorras. Põhimõtteliselt on võimalik piirkonna dramaatilistele sündmustele reageerida muus vormis avalduva solidaarsusega. Tuginedes käimasolevast Maltalt **ümberpaigutamise** pilootprojektist saadud kogemusele, toetab komisjon praegu seal rahvusvahelist kaitset taotlevate sisserändajate voolu, arvestades projekti laiendamist, mis toimub tihedas koostöös ÜRO Pagulaste Ülemkomissari ja Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooniga. Praegu kasutatavatest vahenditest ei piisa aga kõigi vajaduste rahuldamiseks ja terviklikuks reageerimiseks. Neid saab kasutada üksnes *ad hoc* põhimõttel ja need sõltuvad täielikult liikmesriikide soovist pakkuda konkreetsel ajahetkel ükskõik millist vabatahtlikku abi. See annab omakorda alust ELi kritiseerida ja võib kahjustada ELi kodanike poolset usaldust.

Komisjon jälgib pidevalt muutuvat olukorda tähelepanelikult ja võib asjakohaste tingimuste täitudes otsustada rakendada ajutise kaitse direktiivi,³ et anda viivitamatut ja ajutist kaitset kolmandatest riikidest pärit ümberasustatud isikutele, kes ei saa naasta oma päritoluriiki.

2011. aastal esitab komisjon täiendavad ettepanekud tervikliku solidaarsuse saavutamiseks ja selle kohta, kuidas sellist abi konkreetselt anda. Praegu uuritakse mitut erinevat lähenemisviisi, et välja töötada alternatiivid, mis lubavad kiireloomulistele vajadustele reageerida kiiremini ja struktureeritumalt. See lähenemisviis põhineb Lissaboni lepingu vastaval õiguslikul alusel, näiteks artiklil 80 ja artikli 78 lõikel 3, võttes õppust olukorrast Kreekas, eelkõige Kreeka-Türgi maismaapiiril ning Vahemere lõunapiirkonna kriisist; see hõlmab võimalikke *ad hoc* meetmeid, mida kasutatakse ühele või mitmele liikmesriigile avalduva erilise ajutise surve korral ning solidaarsuse kindlustamise strukturesemaid viise, mis on nii rahalised kui ka praktilise koostöö ja tehnilise abi kujul (nt FRONTExi, Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti ja ühisoperatsioonide kaudu).

Olulise solidaarsusžestina nende Põhja-Aafrika riikide suhtes (eriti Tuneesia), kus praegu viibib suur hulk rahvusvahelist kaitset vajavaid inimesi, kes ei saa naasta oma päritoluriiki, ning nende riikide „kaitseruumi” säilitamiseks on tähtis, et ELi liikmesriigid nõustuksid ümber asustama teatava hulga neist inimestest.

2.2. Välispiiride kontroll

Tõhus ja usaldusväärne välispiir on äärmiselt oluline. EL peab suutma hallata nende isikute voogu, kes soovivad reisida ELi lühikeseks ajaks või asuda seaduslikult ELi elama, tõkestades samas sissepääsu neile, kellel seda õigust ei ole. Piirikontroll moodustab ka suure osa

² Üldprogramm hõlmab nelja käesolevas kontekstis asjakohast fondi: Välispiiride Fond, Euroopa Tagasipöördumisfond, Euroopa Pagulaste Fond ja Integratsioonifond.

³ Nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiv 2001/51/EÜ.

võitlusest kuritegevusega, nagu on selgitatud komisjoni poolt 2010. aastal esitletud sisejulgeoleku strateegias⁴. ELi kaheosaliseks eesmärgiks peab seega olema kõrgetasemelise julgeoleku säilitamine, muutes samas piiriületuse lihtsamaks nende jaoks, kes tuleks vastu võtta, pidades täielikult kinni nende põhiõigustest.

Territooriumile pääsu kontrollimine on riigi või sisepiirideta ala üks põhifunktsioone. Schengeni alal kaasvastutab selle funktsiooni usaldusväärse täitmise eest iga osalisriik. Iga riik haldab oma välispiiri mitte üksnes oma territooriumile, vaid kogu Schengeni alale pääsu kontrollimiseks; nii tegutseb ta teiste liikmesriikide huvides ja osutab teenust ELi nimel. Nii tuleb olukorda liikmesriikides, mis seisavad silmitsi suure survega oma välispiiril, tunnistada ja lahendada nii, et peetaks täielikult silmas solidaarsuse põhimõtet.

Uutele rände- ja julgeolekuprobleemidele reageerimiseks tuleb ELi välispiiri kontrolli jätkuvalt parandada. Hiljutised sündmused näitasid, kui kiiresti võib välispiiri osale, mida peeti madala riskiga lõiguks, osaks saada kriitiline rändesurve. Organiseeritud kuritegelikud rühmitused vastutavad inimkaubanduse või ebaseaduslikule rändele kaasaaitamise eest, kohandades pidevalt oma meetodeid ja marsruute. Samal ajal on üldtrendiks reisivoogude suurenemine ning inimesed eeldavad kiiret ja lihtsat piiriületust.

Nõrkus mõnes välispiiri osas kahjustab usku ELi võimesse kontrollida pääsu oma territooriumile ja vastastikust usaldust. Ka kodanikud peavad saama kinnitust, et välispiiri kontroll töötab nõuetekohaselt. Ühised eeskirjad on juba olemas, kuid edasi peab arendama ka liikmesriikide ametiasutuste ühist töökultuuri. Selleks võtab komisjon mais vastu SIRENE käsiraamatu muudetud versiooni, samuti kaasajastab ta juunis ühist praktilist käsiraamatut piirivalveametnikele. Lisaks tuleks kaaluda Euroopa piirivalvesüsteemi loomise teostatavust. See ei tähendaks tingimata keskse Euroopa haldusasutuse loomist, vaid pigem ühist tava, jagatud suutlikkust ja standardeid, mida toetab praktiline koostöö.

Samamoodi on vaja vastu võtta riskipõhine lähenemisviis ning tagada kaasaegse tehnika ulatuslikum kasutamine nii maismaa- kui ka merepiiril. Liikmesriikide ametiasutuste igapäevast koostööd peab parandama; kõiki välispiiril toimunud intsidente käsitlevat operatiivinfot peaksid naaberliikmesriigid vahetama reaalselt. See on Euroopa piiride valvamise süsteemi (**EUROSUR**) eesmärk, seda süsteemi arendatakse järkjärgult alates 2008. aastast. 2011. aastal esitab komisjon õigusakti ettepaneku, mis lubab liikmesriikide piirivalveasutustel jagada operatiivinfot ning teha koostööd omavahel ja FRONTExiga. FRONTExi roll on kõige tähtsam ressursside suunamisel kohtadesse, kus piir on surve all.

Seda näitab piirivalve kiirreageerimisrühmade esmakordne lähetamine Kreeka-Türgi maismaapiirile 2010. aastal ning ühise mereoperatsiooni HERMES lähetamine Itaaliat toetama 2011. aastal. **FRONTExi õigusraamistikku** on vaja ajakohastada, et ta saaks olla tõhusam välispiiril tegutsemise operatiivsuutlikkuse seisukohast. Komisjon tegi vajalikud muudatusettepanekud eelmise aasta veebruaris⁵ ning nüüd, eriti hiljutiste sündmuste valguses, on kiiresti vaja, et nõukogu ja parlament kiidaksid nimetatud ettepaneku heaks enne käesoleva poolaasta lõppu, nagu on üles kutsunud ka Euroopa Ülemkogu.

⁴ KOM(2010) 673, 22.11.2010.

⁵ KOM(2010) 61, 24.2.2010.

2.3. Schengeni ala haldamine

Schengeni ala loomine on ELi üks tajutavamaid, populaarsemaid ja edukamaid saavutusi. Selle saavutuse kaitsmiseks ja tee sillutamiseks selle jätkuvaks arendamiseks tuleb välispiiri tugevdamiseks ette näha edasisi samme, mida kirjeldati eespool. Lisaks on vaja **Schengeni ala halduse** konkreetset süsteemi. Praegu toetub EL ühiste eeskirjade rakendamise tagamisel veel valitsustevahelisele teineteise kontrollimise süsteemile. Schengeni hindamismehhanismi praegune läbivaatamine peaks põhinema ELi lähenemisviisil, osalema peaksid liikmesriikide ekspertid ja FRONTEX ning protsessi peaks juhtima komisjon. Kavandatav mehhanism tagaks suurema läbipaistvuse ja parandaks ekspertidepoolse hindamise käigus välja selgitatud puuduste järelmeetmeid. Komisjon annab välja suunised ka selle tagamiseks, et Schengeni eeskirju rakendataks ja tõlgendataks ühetaoliselt.

Paika tuleb panna ka mehhanism, mis lubab ELil lahendada olukordi, milles kas liikmesriik ei täida oma kohust kontrollida oma osa välispiirist või välispiiri teatav osa satub väliste sündmuste tõttu ootamatu ja suure surve alla. ELi kooskõlastatud reaktsioon kriitilistele olukordadele kahtlemata suurendaks liikmesriikide vahelist usaldust. Ühtlasi vähendab see ühepoolsete algatuste kasutamist liikmesriikide poolt piirikontrollide ajutiseks taaskehtestamiseks sisepiiridel või riigisisestel piirialadel politseikontrolli intensiivistamiseks, mis vältimatult aeglustavad sisepiiride ületamist igapäevaks. Seetõttu võib olla vajalik sellise **mehhanismi** kehtestamine, mis lubab teha Euroopa tasandil otsust, millised liikmesriigid taaskehtestaksid erandkorras piirikontrolli sisepiiridel ja kui kauaks. Mehhanismi tuleks kasutada tõepoolest viimase abinõuna kriitilistes olukordades, kuni on võetud muud (hädaabi)meetmed, et stabiliseerida vastava välispiirilõigu olukord kas Euroopa tasandil, solidaarsuse vaimus ja/või riigi tasandil, et paremini täita ühiseid eeskirju. Komisjon uurib sellise mehhanismi kehtestamise teostatavust ja võib peagi esitada asjaomase ettepaneku.

2.4. Ebaseadusliku sisserände tõkestamine

Ebaseaduslik sisseränne on juba olemuslikult fenomen, mida on keeruline mõõta. Sellest hoolimata aitavad orienteeruda teatavad pidepunktid. 2009. aastal oli ELis kinnipeetud ja seal ebaseaduslikult viibivaid kolmandate riikide kodanikke ligikaudu 570 000 (7 % vähem kui 2008. aastal). Liikmesriigid saatsid tagasi umbes 250 000 isikut (4,5 % rohkem kui 2008. aastal)⁶.

Range ja tõhus võitlus ebaseadusliku sisserändega on usaldusväärse rände- ja mobiilsuspoliitika eeltingimus. Rahvusvahelist kaitset mittevajavate ebaseaduslike sisserändajate tagasisaatmise väike tõenäosus toimib tõmbefaktorina, kahjustades avalikkuse usku liikmesriikide ja Euroopa ametiasutustesse. Asjakohaseid vahendeid ja poliitikat tuleb hakata Euroopa tasandil kasutama kooskõlastatumalt.

Ka mitteametliku tööturu olemasolu on ebaseadusliku sisserände ja kolmandate riikide kodanike ärakasutamise tõmbefaktor. Seetõttu on äärmiselt oluline, et liikmesriigid võtaksid täielikult ja õigeaegselt üle **tööandjatele kohaldatavate karistuste direktiivi**⁷.

Igal aastal liigub ELi või ELi sees inimkaubanduse tulemusena sadu tuhandeid inimesi. **Inimkaubandust** käsitleva direktiivi hiljutine vastuvõtmine hoiab ELi seda liiki orjapidamise

⁶ Vt 2. lisa – Tabel kinnipidamiste, väljasaatmiste ja tagasisaatmiste kohta.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta direktiiv 2009/52/EÜ.

vastu peetavas rahvusvahelises võitluses esirinnas, võimaldades kurjategijaid rangemalt karistada. Lisaks käsitletakse direktiivis inimkaubanduse ärahoidmist, ohvrite kaitset, abistamist ja toetamist, kusjuures rõhk on kõige haavatavamatel.

EL paneb rohkem rõhku ka inimkaubandusosalase poliitika välismõõtmele. ELi inimkaubanduse vastase võitluse koordinaatori ametissenimetamine aitab intensiivistada inimkaubanduse vastaseid jõupingutusi.

Aitamaks kaasa sidusale, tasakaalustatud ja tõhusale **ELi tagasisaatmispoliitikale**, esitab komisjon 2012. aastal teatise, et hinnata saavutatut ja esitada ettepanekud, kuidas teha täiendavaid edusamme. Muu hulgas peaks see hõlmama vabatahtliku tagasipöördumise soodustamist, liikmesriikide suutlikkuse parandamist, tagasisaatmisotsuste vastastikuse tunnustamise toetamist ning nende ebaseaduslike sisserändajate olukorra lahendamist, keda ei ole võimalik tagasi saata.

Tagasisaatmisdirektiiviga⁸ on kehtestatud tugev ja õiglane raamistik tõhusa tagasisaatmise tagamiseks, pidades täielikult kinni sisserändajate põhiõigustest ja õigusriigi põhimõttest. Selle vahendiga tagatakse, et isik kas viibib ELis seaduslikult või tehakse teda käsitlev tagasisaatmisotsus. Direktiivi tagasihoidlik rakendamine valmistab tõsist muret ning komisjon kutsub kõiki liikmesriike üles tagama, et vajalikud siseriiklikud sätted võetaks viivitamata vastu ja viiakse ellu.

Hiljutises põhjalikus hinnangus **ELi tagasivõtupoliitikale**⁹ järeldas komisjon, et ELi tagasivõtulepingutest on kasu ebaseaduslike sisserändajate repatrieerimisel. Sellist kolmandate riikidega tehtavat koostööd peaks veelgi tugevdama. Samamoodi on aga selge, et mitme riigiga, sealhulgas kõige tähtsamate ebaseadusliku rände päritolu- ja transiidiriikidega peetavad tagasivõtuläbirääkimised on keerulised. Lisaks on ELi ja AKV riikide vahelise Cotonou lepingu artikli 13 rakendamine endiselt ebarahuldav. Eelkõige asjaolu, et EL ei paku oma kolmandatest riikidest partneritele tihtipeale stiimuleid, näiteks viisadega seonduvaid meetmeid või rahalist toetust, et parandada kolmandate riikide suutlikkust lepingut korrektselt rakendada, takistab ELi suutlikkust kõnealuseid lepinguid tõhusalt sõlmida ja rakendada. Seetõttu näib selge, et enam ei ole mõtet taotleda tagasivõtuläbirääkimisteks üksikmandaate. Lisaks tuleks tagasivõtulepinguid käsitleda laiemast perspektiivist, milleks on ELi üldised suhted konkreetse partnerriigiga. Seetõttu tuleb eelistada tõhustatud tagasivõtukohustuste lisamist kolmandate riikidega sõlmitud raamlepingutesse.

3. SISEPIIRIDETA ALALE LIKUMINE JA SEAL ELAMINE

3.1. Organiseeritud mobiilsus

ELi välispiiride eesmärk on tagada ELi kodanike ja nende pereliikmete ning kõigi kokkulepitud eeskirjade alusel ELi saabunud kolmandate riikide kodanike takistusteta läbipääs ning seda kaitsta. Terve Schengeni ala 650 miljoni piiriületuse tõttu aastas tuleb tunnustada piiriületuspunktide igapäevast kontrollitööd¹⁰.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ. Direktiivi rakendamise tähtaeg möödus 2010. aasta detsembris.

⁹ KOM(2011) 76, 23.2.2011.

¹⁰ Kõigis ELi välispiiri ületamise punktides 31.8–6.9.2009 kogutud andmete põhjal ületab 12,6 miljonit isikut piiri regulaarselt korra nädalas. Neist 73,5 % on ELi kodanikud või isikud, kes kasutavad ELi

Piiriületuspunktides kasutatavaid ressursse tuleb maksimaalselt ära kasutada, tagades mastaabisäästu ning vältides kattumist. Selleks on vajalik tihe koostöö ametiasutuste (FRONTEX, EUROPOL, liikmesriikide tolli- ja politseiasutused), eelkõige piirivalveasutuste, kes kontrollivad isikuid ja tolliasutuste, kes kontrollivad kaupu, vahel. Välispiiri kontrollimise paremaks kooskõlastamiseks esitab komisjon 2012. aastal ettepanekud, milles soovitab liikmesriikidele parimaid tavasid.

Tähelepanu tuleks pöörata ka piirikontrolli tugevdamisele, samas kiirendades tavareisijate piiriületust. Mõni liikmesriik juba on välja töötamas siseriiklikku sisenemise ja lahkumise süsteemi. **Riiki sisenemise ja riigist lahkumise Euroopa süsteem** tagaks, et andmed kolmandate riikide kodanike poolt piiri ületamise kohta oleksid kättesaadavad piirikontrolli- ja migratsiooniasutustele, täiendades sellega viisaomanike VIS-skeemi. See aitaks paremini kontrollida viisaomanike külastuse kestust ja vältida maksimaalse külastusaja ületamist, mis, vastupidiselt tavaarusaamale, kujutab endast põhilist ELi suunduva ebaseadusliku sisserände allikat. Samal ajal lubaks **registreeritud reisijate programm** kolmandate riikide kodanikel kasutada automaatset piirikontrolli, muutes pääsu ELi regulaarsete reisijate jaoks lihtsamaks.

Need süsteemid näitaksid teed piirikontrolli järgmise põlvkonna suunas, mis toetuksid uutele tehnikatele, võttes samas arvesse praegu arendamisel olevatest suuremahulistest IT-projektidest saadud õppetunde. Need nõuaksid ELilt ja liikmesriikidelt märkimisväärseid investeeringuid IT-arendusse, samuti avaliku sektori investeeringuid ja jõupingutusi, et tagada isikuandmete kaitse vastavus rangetele nõuetele. Seetõttu konsulteerib komisjon järgnevatel kuudel enne konkreetsete ettepanekute esitamist täiendavalt Euroopa Parlamendi, nõukogu ja sidusrühmadega, kuidas jätkata.

3.2. Järjepidev kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatav mobiilsus-, sealhulgas viisapoliitika

ELi ühine viisapoliitika on üks kõrvalmeetmeid, mis kaotab vajaduse sisepiiride järele. Lisaks sellele on viisapoliitika mõjus vahend ettepoole vaatava mobiilsuspoliitika seisukohast. Sellel on tohutu mõju kolmandatele riikidele, mis peavad oma kodanike mobiilsust oma välispoliitika põhiprioriteediks. 2009. aastal andsid Schengeni viisasid väljaandvad liikmesriigid välja ligikaudu 11 miljonit viisat¹¹.

Viimastel aastatel on EL sõlminud mitu viisalihtsuslepingut ja algatanud **dialoge viisanõude kaotamiseks**. Mõnel juhul ja kõigi asjaomaste eeltingimuste täitmise korral otsustas EL kaotada teatavate kolmandate riikide kodanike viisanõude.

Need kogemused on suuresti positiivsed ja näitavad, et **turvalises keskkonnas hästihallatava mobiilsuse** tagamine on võimalik. Ebaseadusliku sisserände ärahoidmine ja avaliku julgeoleku säilitamine ühilduvad suurema mobiilsuse eesmärgiga. Alati tuleks tagada õige tasakaal heausksete reisijate suurema mobiilsuse ning ebaseadusliku rände riskide ja avaliku sektori poliitikale ja julgeolekule avalduvate ohtude vahel. Alati, kui see on asjakohane, tuleks selle tasakaalu saavutamist kontrollida viisanõude kaotamise järgse kontrollimehhanismi kaudu. Ühe sellise löi komisjon 2011. aasta jaanuaris: see hõlmab viit

õigust vabale liikumisele (9,1 miljonit inimest nädalas), 15,2 % on nende kolmandate riikide kodanikud, mille kodanikud ei vaja viisat (2,1 miljonit) ning 11,3 % on kolmandate riikide kodanikud, kellel on viisa (1,4 miljonit).

¹¹ Vt 2. lisa tabel nr 1 2009. aasta viisade kogustatistika kohta.

Lääne-Balkani riiki, kelle suhtes loobuti viisanõudest 2009. ja 2010. aastal (Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Montenegro ja Serbia).

Kui viisanõude kaotamine toob kaasa suuremahulise ebaseadusliku sissetuleku, kuritarvitused või ohustab julgeolekut, peaksid ELi käsutuses olema sobivad vahendid nende probleemide kiireks lahendamiseks. Selle tagamiseks teeb komisjon peagi ettepaneku muuta **viisamäärust**,¹² kehtestades kaitseklausli, mis lubaks teatavatel tingimustel kolmanda riigi kodanike suhtes ajutiselt taaskehtestada viisanõude.

EL peab jääma avatuks kultuuri-, majandus- ja kaubandussuhetele, et tõhustada oma rolli ülemaailmse partnerina, ning edendada oma ärikogukonna, ülikoolisektori ja kultuurivaldkonna sidusrühmade huve. Viisa- ja ELi muu poliitika, näiteks kaubandus- ja teaduspoliitika, peavad olema sidusamad.

Maksimaalselt tuleks ära kasutada alates 2010. aasta aprillist kohaldatava **viisaeeskirja** potentsiaali. Näiteks pika kehtivusajaga mitmekordseid viisasid antakse regulaarselt reisijatele endiselt vastumeelselt hoolimata faktist, et nende usaldusväärsus on täielikult tõestatud. Seetõttu avaldab komisjon lähikuudel oma esimese aastaaruande **kohaliku Schengeni koostöö** kohta. Aruandes kavatakse komisjon esitada konkreetseid ettepanekud, millest saavad kasu liikmesriikide konsulaadid ja viisataotlejad ning mis käsitlevad kohaliku Schengeni koostöö toimimist, nt viisataotlejate esitatavate tõendusdokumentide nimekirjade ühtlustamise ja heausksetele reisijatele mitmekordsete viisade andmise optimeerimise kohta.

Äärmiselt tähtis on ka konsulaarteenuste kättesaadavus. Komisjon esitab hiljem käesoleva aasta jooksul teatise piirkondliku konsulaarkoostöö programmide kohta. Eelkõige uurib komisjon, kuidas soodustada **ühiste viisataotluskeskuste** loomist. Pikemas perspektiivis võiks liikmesriikide koostööd lühiajaliste Schengeni viisade alal laiendada pikaajalistele viisadele.

3.3. Korrektselt hallatav seaduslik ränne

Nagu on rõhutatud Euroopa 2020. aasta strateegias, tuleks ratsionaalse rändepoliitika puhul tunnustada, et sissetundajad võivad elavdada majandust, tuua uusi ideid ja aidata luua uusi töökohti. Sissetundajad aitavad täita ka tööturu lünki, mida ELi töötajad täita ei suuda või ei soovi, ning aitavad lahendada demograafilisi probleeme, mis ELi ees seisavad. Prognoositakse, et tööealise elanikkonna ja kogu elanikkonna suhte 2008. aasta tasemel hoidmiseks vajaks EL märkimisväärset sissetunnet. Pikaajalised demograafilised trendid näitavad, et tuginemine ELi liikmesriikide vahelistest tööjõuvoogudest pärit tööjõule võib järgmise aastakümne jooksul väheneda¹³.

Mõne sektori tööjõu- ja oskuste puuduse lahenduseks võib olla selliste sissetundajate vastuvõtmine, kelle oskused vastavad ELi vajadustele. Tööhõive kasv leiab tulevikus aset põhiliselt teenuste sektoris, neist töökohtadest paljud on seotud avalike ning majapidamistega seonduvate teenustega. Näiteks komisjoni uute oskuste ja töökohtade tegevuskavas¹⁴ prognoositakse, et 2020. aastaks on tervishoiusektoris puudu ligikaudu miljon professionaali, koos seonduvate töökohtadega kuni kaks miljonit. IKT professionaalide 2015. aasta

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 539/2001.

¹³ *Labour market polarization in Europe* (Euroopa tööjõuturu polariseerumine). Cedefopi uuring nr 9/2011.

¹⁴ KOM(2010) 682.

puudujäägiks prognoositakse 384 000–700 000¹⁵. Selleks et majandus muutuks nii dünaamiliseks ja innovatiivseks kui on vajalik maailmamajanduse konkurentsipüsümiseks, peab väga palju suurenema ka ELis töötavate teadlaste arv (osa neist peab saabuma kolmandatest riikidest).

On vaja teha rohkem tööd tööjõu- ja oskuste puuduse ärahoidmiseks ning sisserände rolli väljaselgitamiseks sellise puuduse kõrvaldamisel, hoolitsedes samas arengumaadest ajude väljavoolu vältimise eest.

Töötatakse välja ELi rändealast õigusraamistikku, samas kui liikmesriigid jäävad endiselt vastutavaks selle eest, millisel hulgal kolmandate riikide kodanikke nad tööhõive eesmärgil oma riiki lasevad. Euroopa ettevõtluse, teaduse ja innovatsiooni edu võtmeks on lasta vajalike oskustega inimesed vajalikul ajal vajalikkude kohta. Tööjõuturu toimimist parandaks haldusmenetluste lihtsustamine ning nende piirangute läbivaatamine, mis takistavad kolmandate riikide kodanikest sisserändajate ELi-sisest ning ELi ja kolmandate riikide vahelist liikumist ning mille tõttu sisserändajad kaotavad juba saadud elamis- ja tööloa. Lisaks on kolmandik sisserännanuid oma töö jaoks üle kvalifitseeritud: see on inimkapitali raiskamine, mida Euroopa ei saa endale lubada. Seetõttu peab EL tegema suuremaid jõupingutusi, et tunnustada sisserändajate ametlikku kvalifikatsiooni sõltumata sellest, kas nad on juba seaduslikult kohal või äsja saabunud.

Paljude liikmesriikide praegune töökohtade kriis tähendab, et ELi tööjõuturg on praegu surve all. Komisjon on kehtestamas mitmeid vahendeid, mille raames vaadata läbi oskuste ja nende pakkumise ühildamine ning määratleda majandussektorid ja töökohad, kus praegu valitsevad värbamisraskused või oskuste puudujääk. Analüüsitulemused aitavad komisjonil hinnata tekkivaid probleemseid ametid ja oskuste lünki, mida oleks võimalik täita hästisuunatud rändestrategiatega. Komisjon kaalub rohelise raamatu esitamist 2012. aastal. Selles käsitletakse tööjõupuuduse vähendamist ELi liikmesriikidesse suunduva rände abil. On saanud aeg jõuda kokkuleppele 2007. aasta ettepaneku osas, mis käsitleb „**ühtset luba**”, mis lihtsustab sisserändajate haldusmenetlusi ning sõnastab konkreetsed ja ühised õigused. Selleks et jääda konkurentsivõimeliseks, peab Euroopa olema atraktiivne sihtkoht kõrgelt kvalifitseeritud sisserändajatele, kuna ülemaailmne nõudlus **kõrgelt kvalifitseeritud töötajate** järele suureneb. ELi sinise kaardi skeemiga pannakse paika pakett meetmeid, mis lihtsustaksid nende isikute ELi värbamist. Komisjon kutsub kõiki liikmesriike üles suurendama jõupingutusi direktiivi korrektseks ülevõtmiseks. Lisaks, et täita väljaselgitatud lüngad ELi õigusraamistikus, esitas komisjon 2010. aastal ettepanekud **hoajatöötajate ja ettevõtjasisese üleviimise** kohta. Seadusliku rände valdkonna tulevaste seadusandlike algatuste osas hindab komisjon jätkuvalt olemasolevat raamistikku, et näha, kas olemasolevaid õigusakte rakendatakse korrektselt, on neid võimalik parandada või vaja uusi. 2011. aastal esitatakse aruanded kolmandatest riikidest pärit pikaajalisi elanikke, üliõpilasi ja teadlasi käsitlevate direktiivide kohta.

Võimalikud sisserändajad vajavad teavet ELi ja liikmesriikide õigusraamistiku, keelenõuete, viisade ja töölubade kohta. **ELi sisserändeportaali**, 2011. aasta lõpus avatav veebisait, on koht, kust saab kogu konkreetse ja kättesaadava teabe.

¹⁵ *Monitoring e-Skills demand and supply in Europe – current situation, scenarios & future development forecasts until 2015* (Uuring e-oskuste nõudluse ja pakkumise kohta Euroopas – praegune olukord, stsenaariumid ja tulevikuarengute prognoos 2015. aastani), majanduse ja rahanduse peadirektoraat.

2000. aastate alguses näis perekondlikel põhjustel toimuv ränne moodustavat usaldusväärset andmed esitanud liikmesriikides üle 50 % kogu seaduslikust sisserändest. See protsendimäär on järk-järgult vähenemas ning praegu on perekondlike põhjustega seotud umbes kolmandik kogu ELi sisserändest. Erinevalt tööga seotud rändest ei saa liikmesriigid eelnevalt paika panna sellel alusel riikilastavate isikute arvu. Tõepoolest, pereelu austamise kohustust tunnustatakse põhiõiguste hartas, paljudes rahvusvahelistes õigusaktides ja ELi direktiivis kolmandate riikide kodanike **perekondade taasühinemise** kohta¹⁶. Komisjon arutab seda küsimust liikmesriikide, Euroopa Parlamendi ja sidusrühmadega ning annab aasta lõpuks välja rohelise raamatu.

3.4. Kaasava ühiskonna ülesehitamine sisserändajate integreerimise teel

Riigis seaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike integratsioon on jätkuvalt põhi- ja mõnikord vastuoluline küsimus. Edukas integratsioon on oluline inimlikel ja kultuurilistel põhjustel. See on vajalik ka sisserände majanduslike ja sotsiaalsete eeliste maksimeerimiseks nii üksikisikute kui ka ühiskonna seisukohast. Integratsiooni edukuse kindlustamiseks ei ole üht kindlat teed. On aga selge, et paremate tulemuste saavutamiseks on vaja suuremaid jõupingutusi nii ELi, liikmesriikide kui ka kohalikul tasandil. Iga sisserändaja peaks tundma end Euroopas kui kodus, pidama kinni ta seadustest ja väärtustest ning suutma panustada Euroopa tulevikku.

Integratsioon nõuab nii sisserändaja kui ka teda vastuvõtva ühiskonna jõupingutusi. Sisserändajatele tuleb anda võimalus osaleda oma uue kogukonna elus, eelkõige õppida vastuvõtva riigi keelt, saada juurdepääs tööhõive-, haridus- ja tervishoiusüsteemile ning evida sotsiaalmajanduslikku suutlikkust end üleval pidada. Sisserändajad peaksid tutvuma ELi ja selle liikmesriikide põhiväärtustega, et mõista oma elukohariigi kultuuri ja traditsioone. Sisserändajate integratsioon eeldab tasakaalu leidmist vastuvõtva riigi pakutavate õiguste kasutamise ning tema seaduste ja kultuuri austamise vahel.

Sellega seoses esitab komisjon peagi teatise **Euroopa integratsioonitegevuskava** kohta, mis käsitleb kolmandate riikide kodanike integratsiooni, keskendudes sisserändajate osalemisele vastuvõtva riigi elus, kohaliku tasandi meetmeid ja päritoluriikide kaasamist integratsiooniprotsessi. See tegevuskava kujutab endast panust arutellu, kuidas integratsiooni mõista ja toetada.

Väljatöötamisel on komplekt lähenemisviisidest, mis on sisserändajate integreerimisel edukaks osutunud, et lihtsustada parimate tavade vahetamist, lubades liikmesriikide ametiasutustel teineteiselt õppida ja valida meetmeid, mille tulemuslikuks osutumine nende konkreetsete integratsioonieesmärkide saavutamisel on kõige tõenäolisem. Poliitika ja praktika toetamiseks on väljatöötamisel niinimetatud Euroopa moodulid, mida saab kohandada konkreetsete liikmesriikide, piirkondade ja linnade vajadustele. Eelkõige pooldatakse komisjoni teatistes kohalike ja piirkondlike osalejate suuremat kaasamist integratsioonipoliitika määramisesse, kasutades selleks näiteks strateegilist partnerlust Regioonide Komitee ning Euroopa linnade ja piirkondade võrgustikega.

¹⁶ Nõukogu direktiiv 2001/86/EÜ.

4. ABIVAHAJAJATE RAHVUSVAHELINE KAITSE

Euroopa ühise varjupaigasüsteemi peamisi eesmärke on vähendada suurt lahknevust ELi eri liikmesriikides esitatud varjupaigataotlejate tulemustes ning tagada ühised menetlus- ja põhiõigused, millele saab toetuda terves ELis, tagades samas täieliku kinnipidamise pagulaste staatust käsitlevast 1951. aasta Genfi konventsioonist ja teistest asjaomastest rahvusvahelistest kohustustest.

2010. aastal registreeriti ELis umbes 257 800 varjupaigataotlejat ehk 515 taotlejat miljoni elaniku kohta. Üle 90 % ELis registreeritud taotlejatest registreeriti kümnes liikmesriigis¹⁷.

On aeg viia lõpule Euroopa ühise varjupaigasüsteemi ülesehitamine, jõudes tasakaalustatud paketi kokkuleppele 2012. aastaks: tähtjaks, mille Euroopa Ülekogu leppis kokku 2009. aasta detsembris. Sel eesmärgil esitab komisjon peagi vastuvõtutingimuste ja varjupaigamenetluste direktiivide muudetud ettepanekud. Tuleb jõuda tasakaalustatud kokkuleppele Dublini määruse läbivaatamise osas, sealhulgas viimase abinõuna kasutatava hädaabimehhanismi küsimuses (erakorralise surve korral) ja muudetud EURODAC-süsteemi asjus.

Koos kvalifikatsioonidirektiivi ja pikaajalist elamisluba käsitleva direktiivi reguleerimisala laiendamisega rahvusvahelise kaitse saajatele tuleks ühise varjupaigasüsteemiga ette näha: a) varjupaigataotlejate ja rahvusvahelise kaitse saajate õiglane kohtlemine ja sobivad tagatised, b) menetlusvahendid, mis aitavad liikmesriikide ametiasutustel korrektselt ja kiiresti hinnata varjupaigataotlusi, tehes seda ühtlustatumalt ja vahenditega, mis aitavad tegeleda pahausksete taotlustega, c) rahvusvahelise kaitse saajate õiguste sobival tasemel ühtlustamine, mis aitab vähendada haldusmenetlustega seonduvaid kulutusi, piirata liikumist järgmistesse riikidesse ja meelepärase varjupaiga otsimist, parandades ühtlasi väljavaateid integratsiooniks, d) Dublini süsteemi tõhususe parandamine, arvestades olukordi, milles üksikud liikmesriigid võivad sattuda erakorralise surve alla ja e) EURODACi andmebaas, mis toetab jätkuvalt Dublini määruse tõhusat rakendamist, vastates ka õiguskaitsesutuste muudele vajadustele, kuid väga rangetel tingimustel.

ELi õigusaktide ja nende nõuetekohase rakendamisega peab kaasnema tugevam **praktiline koostöö**. Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet hakkab täies ulatuses tööle käesoleva aasta juunis ning tema tegevus suurendab Euroopa partnerite vahelist usaldust ja koostööd.

Varjupaigataotlejate ja põgenike voogude haldamisel on tähtis ka solidaarsus ja koostöö kolmandate riikidega. Eelkõige tuleb jätkata **piirkondlike kaitseprogrammide** elluviimist. Nendega nähakse ette ulatuslik partnerlus päritoluriikide ja -piirkondadega, tihedas koostöös ÜRO pagulaste ülemvolinikuga, ühendades dialoogi ja suutlikkuse loomise meetmete toetamise, et saada juurdepääs kestvatele lahendustele, parandada liikmesriikide varjupaigaküsimuste õigusakte, varjupaigataotlejate ja põgenike vastuvõtmist, tagasisaatmismeetmeid ja ümberasustamist.

2010. aastal asustati terves ELis ümber umbes 5 000 põgenikku. USA asustas samal aastal ümber ligikaudu 75 000 põgenikku. ELi liikmesriigid võtavad praegu üheskoos vastu tõepoolest vähem ümberasustatud põgenikke kui Kanada üksi. **Ümberasustamisest** peab saama ELi varjupaigapoliitika lahutamatu osa. See kujutab endast elupäästvat meetet tõeliste

¹⁷ Prantsusmaa, millele järgnesid Saksamaa, Rootsi, Belgia, Ühendkuningriik, Madalmaad, Austria, Kreeka, Itaalia ja Poola. Vt 2. lisa, tabel nr 5.

põgenike puhul, kes muidu peaksid ette võtma ohtliku reisi alalist varjupaika pakkuvasse kohta. See on ka oluline vastutuse jagamise žest esimest varjupaika pakkuvate riikide suhtes, millest suurem osa on arengumaad, see aitab vastuvõtvides riikides säilitada „kaitseruumi” ning annab panuse teiste rände- ja piirihaldusküsimuste alasesse dialoogi ja koostöösse. Euroopa Parlament ja nõukogu peaksid viivitamata vastu võtma komisjoni ettepaneku ELi ühise ümberasustamiskava kohta¹⁸.

5. RÄNNE KRIISJÄRGSETES VÄLISSUHETES

5.1. Üldine lähenemisviis rändele

EL peab tugevdama oma rändealast välispoliitikat. Vaja on sellist partnerlust kolmandate riikidega, mille raames tegeletakse rände ja mobiilsusega seonduvate küsimustega viisil, mis muudab koostöö vastastikku kasulikuks. Sellise poliitika väljatöötamisel tuleks rändeküsimused ELi huvide ja vajaduste edendamiseks integreerida ELi üldistesse välissuhetesse. Erilist tähelepanu tuleks pöörata rände ja kliimamuutuse suhtele. Sise- ja välispoliitika kooskõla on heade tulemuste saavutamiseks esmatähtis, samuti on olulised ELi ja liikmesriikide meetmete kooskõlastatus ja vastastikune täiendavus.

Komisjon esitab käesoleval aastal teatise, mis käsitleb **üldist lähenemisviisi rändele**. Esimese viie rakendusaasta järel on aeg astuda uude etappi ja uurida võimalusi täpsemalt määratletud eesmärkidega strateegilise lähenemisviisi tõhusamaks ja sidusamaks muutmiseks. See poliitiline raamistik peab paremini peegeldama ELi strateegilisi eesmärke nii välis- kui sisepoliitikas ja sõnastama need konkreetseteks ettepanekuteks meie põhiliste partnerluste (eelkõige ELi-Aafrika, idapartnerlus, Euroopa-Vahemere piirkonna partnerlus ja laienemisriigid) arendamisel.

Parem temaatiline tasakaal peaks valitsema kolme peamise poliitikavaldkonna vahel: a) seadusliku rände korraldamine; b) aktiivsem võitlemine ebaseadusliku rändega ja c) rände vastastikku kasulike joonte maksimeerimine arengu nimel.

Välismõõde võiks täita kaalukamat rolli pöördumisel kolmandate riikide poole, keda tuleks ELi tööjõuvajaduste rahuldamisel käsitleda partneritena, austades seejuures ELi-poolset ELi kodanike eelistamist. Püüdes edukamalt ühendada tööjõu pakkumist ja vajadusi ning soodustada ELi tööstusel vajalike oskustega inimesi värbamist, oleks kolmandates riikides võimalik ära teha oluline töö sellistes valdkondades nagu näiteks välisriikide kutsetunnistuste tunnustamine ning lahkumiseelne kutse- ja keeleõpe.

Rände ja arenguga seonduvat tööd tuleb süvendada ja täpsustada. EL peaks suurendama jõupingutusi rändestimulitega tegelemisel, keskendudes eriti tööhõiveküsimustele, haldusele ja demograafilisele arengule. Tuleb käivitada uusi algatusi, et suurendada rändajate rahaülekannetest tulenevat positiivset mõju arengule.

Rändajakeskse lähenemisviisi kasutuselevõtmisega tugevdatakse ka rände- ja arengupoliitika inimmõõdet. Selles kontekstis peaks suuremat tähelepanu saama diasporaa roll. Kaaluda tuleks algatusi, mille eesmärk on võimaldada diasporaa liikmetel panustada oma päritoluriigi ellu, sealhulgas edendada kvalifitseeritud rändajate ajutist tagasipöördumist. Esimestele positiivsetele kogemustele tuginedes tuleb edasi arendada korduvrände võimalusi.

¹⁸ KOM(2009) 447, 2.9.2009.

Siiani on üldise lähenemisviisi peamine fookus olnud Aafrikal ning Ida- ja Kirde-Euroopal. ELi rändealase välispoliitika tugevdamisel tuleks läbi vaadata geograafilised prioriteedid, lähtudes selles ELi ja kolmandate riikide huvidest ning ühistest probleemidest, seda eriti Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika hiljutiste muudatuste valguses.

5.2. Kriisi järel: ELi ja Vahemere lõunapiirkonna partnerlus

Euroopa Ülemkogu 11. ja 25. märtsi kohtumistel kinnitati pühendumist lõunanaabruskonna riikidega uue partnerluse arendamisele. Vajadust kasutada kõnealustes küsimustes tasakaalustatud ja terviklikku lähenemisviisi rõhutas oma hiljutises resolutsioonis¹⁹ ka Euroopa Parlament. Neile panustele tuginedes esitab komisjon tulevail nädalail muudetud ettepaneku Euroopa naabruspoliitika kohta ja paketi ettepanekutest, mis käsitlevad ELi lähenemisviisi rände, mobiilsuse ja julgeoleku valdkonnas Vahemere lõunapiirkonna riikides.

Selles raamistikus tehakse Vahemere lõunapiirkonna riikidega koostööd selleks, et parandada sisserändajate oskuste ja haridustaseme tunnustamist.

Lisaks peaksid Põhja-Aafrika tärkavat demokratiseerumist toetama inimestevahelised kontaktid terves Vahemere piirkonnas. Parem mobiilsus suurendab üksteisemõistmist ja elavdab kaubandussuhteid. EL peab oma naabruskonna partneritele pakkuma dünaamilist mobiilsuspoliitikat, sealhulgas viisasid, mille kindel alus on ELi välispoliitika. Euroopa naabruspoliitika eesmärkide saavutamisel on äärmiselt tähtis teenuste pakkumise liberaliseerimine, üliõpilaste ja teadlaste aktiivsem vahetus ning tihedamad kontaktid kodanikuühiskonna, ettevõtjate, ajakirjanike ja inimõiguste organisatsioonide vahel. See saab toimuda üksnes siis, kui paigas on seadusliku rände ja viisalihtsustuse õiged kanalid.

Esimese sammuna tegi EL Vahemere lõunapiirkonna riikidele ettepaneku algatada struktureeritud dialoog rände, mobiilsuse ja julgeoleku küsimuses, et luua iga riigi konkreetse panuse põhjal vastavad mobiilsuspartnerlused.

Dialoogi eesmärk peaks olema luua mobiilsuspartnerlused, mida iseloomustab asjakohane tingimuslikkus ja aidata partnerriikidel tugevdada suutlikkuse parandamist rändevoogude haldamise valdkonnas. Mobiilsuspartnerlused peaksid muu hulgas hõlmama seadusliku rände soodustamise ja parema korraldamise viise, ebaseadusliku rändega võitlemise tõhusaid ja humaanseid meetmeid ning konkreetseid samme paremate tulemuste saavutamiseks rändealases arengukoostöös. Nende rakendamine sõltub vastavate kolmandate riikide tõelisest pühendumisest nende ebaseaduslike sisserändajate tagasivõtmisele, kellel ei ole õigust liikmesriikide territooriumil viibida, ning tõhusate meetmete võtmisele, mille eesmärk on võitlus ebaseadusliku sisserändega, integreeritud piirihalduse kehtestamine, dokumentide turvalisus ning võitlemisele organiseeritud kuritegevusega, sealhulgas inimkaubanduse ja sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamisega.

Partnerriike, kes on valmis ELiga koostööd tegema varjupaiga-, rände- ja piirihalduse küsimustes ning õigusriigi põhimõtte tõhusamal jõustamisel, toetatakse nende vastava suutlikkuse tugevdamisel. Selline koostöö aitab paika panna ka stabiilsuse, inimõiguste austamise, demokraatia ja hea valitsemistava tingimused. Samamoodi lubab see ELil paralleelselt viisapoliitika valdkonna meetmetega pakkuda kolmandate riikide kodanike mobiilsuse parandamiseks edasisi algatusi, mis moodustavad osa ELi ja kõnealuste riikide suhete üldisemast uuendamisest.

¹⁹ Euroopa Parlamendi 5. aprilli 2011. aasta resolutsioon ebastabiilsusest tulenevate rändevoogude ning ELi välispoliitika reguleerimisala ja rolli kohta ([2010/2269\(INI\)](#))

1. LISA

Teatisega seonduvad komisjoni algatused		
Viitenumber	Täispealkiri	
2. PEATÜKK Välispiiride ületamine ja mobiilsus		
2011/HOME/040	Komisjoni otsus kohaliku Schengeni koostöö kohta	2011. aasta juuni
2011/HOME/182	Soovitus, millega muudetakse komisjoni soovitus, millega kehtestatakse ühine praktiline käsiraamat piirivalveametnikele	2011. aasta juuni
2011/HOME/045	Komisjoni otsus, millega muudetakse viisaeeskirja käsiraamatut	2011. aasta juuni
2011/HOME/050	Komisjoni otsus, millega muudetakse SIRENE käsiraamatut	2011. aasta mai
2011/HOME/041	Komisjoni ettepanek muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust 539/2001 viisade kohta	24. mai 2011
2011/HOME/044	Teatis piirkondliku konsulaarkoostöö programmide ja ühiste taotluskeskuste loomise kohta	2011. aasta november
2011/HOME/088	Õigusakti ettepanek, milles määratletakse Euroopa piiride valvamise süsteemi (EUROSUR) eesmärk, ulatus ning tehniline ja operatiivraamistik	2011. aasta detsember
2011/HOME/..	Teatis arukate piiride kohta (riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem ning registreeritud reisijate programm)	2011. aasta september
2011/HOME/016	Teatis ELi-sisese solidaarsuse suurendamise kohta	2011. aasta november
3. PEATÜKK Sisepiirideta alale liikumine ja seal elamine		
	Schengen: kontrolli kooskõlastatud ja ajutise taaskehtestamise mehhanism, mis lisatakse komisjoni ettepanekusse Schengeni hindamise kohta	2011. aasta juuni/juuli
2011/HOME/037	Ränne ja varjupaik ELis 2010. aastal (Sisserände- ja varjupaigapakti teine aastaaruanne), millega kaasneb komisjoni talituste töödokument	24. mai 2011

2011/HOME/017	Teatis ELi integratsioonikava kohta, millega kaasneb komisjoni talituste töödokument	24. mai 2011
2010/HOME/085	Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule direktiivi 2003/109/EÜ (pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta) rakendamise kohta	2011. aasta september
2010/HOME/086	Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule direktiivi 2004/114/EÜ (kolmandate riikide kodanike riiki lubamise kohta õpingute, õpilasvahetuse, tasustamata praktika või vabatahtliku teenistuse eesmärgil) rakendamise kohta	2011. aasta september
2011/HOME/039	Direktiivi 2005/71/EÜ (kolmandate riikide kodanike teadusuuringute eesmärgil riiki lubamise kohta) käsitlev aruanne ja võimalikud järelmeetmed	2011. aasta detsember
2009/HOME/057	Roheline raamat, mis käsitleb direktiivi 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta	2011. aasta november
	Teatis ELi tagasisaatmispoliitika kohta	2012
	Roheline raamat töajõupuudusega seotud probleemidega tegelemise kohta, kasutades nende lahendamiseks sisserännet ELi liikmesriikidesse	2012
4. PEATÜKK Abivajajate rahvusvaheline kaitse		
2011/HOME/186	Varjupaigamenetluste direktiivi muudetud ettepanek	1. juuni 2011
2011/HOME/187	Vastuvõtutingimuste direktiivi muudetud ettepanek	1. juuni 2011
	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest	Juba esitatud
	Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus EUODACi loomise kohta	Juba esitatud
	Ettepanek: Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv miinimumnõuete kohta, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et	Juba esitatud

	saada rahvusvahelise kaitse saaja staatus, ja antava kaitse sisu kohta	
	Komisjoni ettepanek ELi ühise ümberasustamisprogrammi kohta	Juba esitatud
5. PEATÜKK Üldine lähenemisviis rände		
	Teatis „Dialog Vahemere lõunapiirkonnaga rände, mobiilsuse ja julgeoleku küsimuses”	24. mai 2011
2010/HOME+/011	Komisjoni ettepanek: nõukogu otsused Euroopa Ühenduse ja Cabo Verde Vabariigi vahelise mobiilsus- ja tagasivõtulepingu allkirjastamise ja sõlmimise kohta	2011. aasta november
2011/HOME/001	Teatis, mis käsitleb rände üldise lähenemisviisi hindamist ja edasiarendamist	2011. aasta november
2011/HOME/022	Rände- ja arengualane komisjoni talituste töödokument	2011. aasta november
2011/HOME/023	Rände- ja kliimamuutusealane komisjoni talituste töödokument	2011. aasta november
2001/HOME/019	Idapartnerluse riikidega tehtava koostöö tegevuskava	2011. aasta september
	Komisjoni ettepanek: nõukogu otsused Euroopa Ühenduse ja Armeenia vahelise viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingu allkirjastamise ja sõlmimise kohta	2011. aasta juuli
	Komisjoni ettepanek: nõukogu otsused Euroopa Ühenduse ja Aserbaidžaaani vahelise viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingu allkirjastamise ja sõlmimise kohta	2011. aasta juuli

2. LISA

Tabel nr 1: 2009. aasta viisade kogustatistika

Schengeni riigid	Schengeni viisad (Lennujaama transiidiviisad, transiidiviisad, lühiajalised viisad)		Liikmesriikide väljaantud pikaajaliste viisade arv
	Väljaantud viisade arv	Keeldumise määr	
AT	285 196	5,23%	27 169
BE	165 474	17,38%	24 588
CH	351 578	8,70%	37 975
CZ	440 360	3,74%	17 109
DE	1 491 784	9,06%	139 640
DK	77 142	5,40%	1 037
EE	93 464	2,49%	399
EL	598 883	4,68%	40 686
ES	748 466	9,97%	135 568
FI	783 340	1,58%	-
FR	1 415 886	12,35%	167 108
HU	272 972	4,14%	8 530
IS	779	4,18%	88
IT	1 053 354	5,02%	155 286
LT	236 299	1,77%	2 824
LU	5 364	2,38%	27
LV	118 436	3,48%	1 450
MT	28 915	9,31%	4 168
NL	313 534	7,37%	9 032
NO	105 430	0,75%	16 502
PL	579 424	3,29%	210 292
PT	107 224	6,87%	15 800
SE	172 595	7,62%	527
SI	97 690	4,19%	391
SK	62 287	3,78%	1 982

Schengen acquis'd veel mittetäielikult kohaldavad ELi liikmesriigid	Lennujaama transiidiviisad, transiidiviisad, lühiajalised viisad		Liikmesriikide väljaantud pikaajaliste viisade arv
	Väljaantud viisade arv	Keeldumise määr	
BG	595 914	1,05%	8 575
CY	113 205	2,63%	-
RO	175 956	3,24%	12 831

Kokku	Lennujaama transiidiviisad, transiidiviisad, lühiajalised viisad		Liikmesriikide väljaantud pikaajaliste viisade arv
	Väljaantud viisade arv	Keeldumise määr	
Kokku Schengen	9 605 876	7,11%	1 018 178
Kokku mitte-Schengen	885 075	1,70%	21 406
Kokku	10 490 951	6,68%	1 039 584

Allikas: Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaat

Ebaseadusliku sisserände näitajad - kinnipidamised, väljasaatmised ja tagasisaatmised

	Kinnipidamised		Väljaantud väljasaatmiskorraldused		Tegelik tagasisaatmine		Väljaantud väljasaatmis- korralduste ja tegeliku tagasisaatmise suhe	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Belgia	13800	13710	32680	23900	3965	4060	12,1	17,0
Bulgaaria	1415	1465	1405	1465	275	285	19,6	19,5
Tšehhi	3335	3955	3770	3805	585	850	15,5	22,3
Taani	610	640			825	800		
Saksamaa	53695	49555	11985	14595	14295	11900	119,3	81,5
Eesti	1050	860	185	150	95	115	51,4	76,7
Iirimaa	3185	5035	1285	1615	690	830	53,7	51,4
Kreeka	106715	108315	146335	126140	68565	62850	46,9	49,8
Hispaania	92730	90500	82940	103010	29785	28865	35,9	28,0
Prantsusmaa	111690	76355	97515	88565	19470	18400	20,0	20,8
Itaalia	68175	53440	68175	53440	7140	5315	10,5	9,9
Küpros	7000	8030	3355	3205	3480	4520	103,7	141,0
Läti	310	245	265	70	270	200	101,9	285,7
Leedu	910	1495	910	1210	855	925	94,0	76,4
Luksemburg	:	260	:	185	:	105		56,8
Ungari	4845	8970	4205	4850	1190	2245	28,3	46,3
Malta	3015	1690	3015	1690	305	530	10,1	31,4
Madalmaad	7505	7565	31700	43360	9350	8980	29,5	20,7
Austria	14500	17145	8870	10625	5855	6410	66,0	60,3
Poola	5430	4520	8145	8520	8595	6945	105,5	81,5
Portugal	28605	11130	8185	10295	1345	1220	16,4	11,9
Rumeenia	3790	4365	3695	5125	3820	4670	103,4	91,1
Sloveenia	1555	1065	1555	1065	1995	2220	128,3	208,5
Slovakkia	2320	1715	1655	1180	1295	900	78,2	76,3
Soome	5375	6660	1775	3125	910	1720	51,3	55,0
Rootsi	440	22230	12555	17820	9015	11980	71,8	67,2
Ühendkuningriik	69840	69745	69840	69745	47455	64945	67,9	93,1
EL	611840	570660	606000	598755	241425	252785	39,8	42,2

Tabel nr 2: kinnipidamiste, väljasaatmiste ja tagasisaatmiste kohta.

Allikas: Eurostat

Tabel nr 3 : Kolmandate riikide kodanikud liikmesriikides, 2010

Kolmandate riikide kodanikud liikmesriikides, 2010		
	Muude kui ELi liikmesriikide kodanikud (tuhandetes)	%
EL27	20 126,1	4,0
Belgia	:	:
Bulgaaria	20,3	0,3
Tšehhi	287,4	2,7
Taani	214,3	3,9
Saksamaa	4 584,7	5,6
Eesti	201,7	15,1
Iirimaa	67,9	1,5
Kreeka	791,7	7,0
Hispaania	3 335,7	7,3
Prantsusmaa	2 451,4	3,8
Itaalia	2 993,7	5,0
Küpros	43,8	5,5
Läti	382,4	17,0
Leedu	34,6	1,0
Luksemburg	29,5	5,9
Ungari	81,1	0,8
Malta	11,3	2,7
Madalmaad	341,3	2,1
Austria	548,0	6,5
Poola	30,7	0,1
Portugal	363,1	3,4
Rumeenia	25,3	0,1
Sloveenia	77,6	3,8
Slovakkia	24,2	0,4
Soome	98,5	1,8
Rootsi	324,7	3,5
Ühendkuningriik	2 445,1	3,9

Allikas: Eurostat

Rändevood - väljaantud elamislubade arv

migr_resfirst-First permits by reason and citizenship - Annual data

	Absoluutarvud										Protsendid					
	Pere		Õppimine		Palgatöö		Muu		Kokku		Pere		Õppimine		Palgatöö	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Belgia	20320	28523	6743		7097	5391	12041	17803	46201	51717	44,0	55,2	14,6	0,0	15,4	10,4
Bulgaaria	1546	1539	1168	1623	776	769	443	454	3933	4385	39,3	35,1	29,7	37,0	19,7	17,5
Tšehhi	10699	9281	4220	4139	43282	11312	3149		61350	24732	17,4	37,5	6,9	16,7	70,5	45,7
Taani	4231		19279	16253	7420		725		31655	16253	13,4	0,0	60,9	100,0	23,4	0,0
Saksamaa	49642	54139	29985	31345	20297	16667	14365	19803	114289	121954	43,4	44,4	26,2	25,7	17,8	13,7
Eesti	1402	1148	339	383	967	1135	1176	1111	3884	3777	36,1	30,4	8,7	10,1	24,9	30,1
Iirimaa	3409	2608	12538	12263	5808	4827	7171	5811	28926	25509	11,8	10,2	43,3	48,1	20,1	18,9
Kreeka	21855	22637	1449	1489	15609	16383	1498	4639	40411	45148	54,1	50,1	3,6	3,3	38,6	36,3
Hispaania	150101	100620	21665	22068	96319	22262	131742	141419	399827	286369	37,5	35,1	5,4	7,7	24,1	7,8
Prantsusmaa	85475	83528	52226	53563	21784	19612	29238	31788	188723	188491	45,3	44,3	27,7	28,4	11,5	10,4
Itaalia	76764	75153	12512	10011	142889	106134	9393	53856	241558	245154	31,8	30,7	5,2	4,1	59,2	43,3
Küpros	335		8751		32704		12020		53810	0	0,6		16,3		60,8	
Läti	2464	759	346	212	1823	464	3073	869	7706	2304	32,0	32,9	4,5	9,2	23,7	20,1
Leedu	659	788	447	422	4140	1358	52	91	5298	2659	12,4	29,6	8,4	15,9	78,1	51,1
Ungari	8405	1753	7760	4167	16875	4535	3562	2025	36602	12480	23,0	14,0	21,2	33,4	46,1	36,3
Malta	954	391	202	191	950	669	2883	2431	4989	3682	19,1	10,6	4,0	5,2	19,0	18,2
Madalmaad	23882	23078	9177	9944	9285	10433	31425	12696	73769	56151	32,4	41,1	12,4	17,7	12,6	18,6
Austria	14400	14572	2853	3233	3096	2692	1434	7538	21783	28035	66,1	52,0	13,1	11,5	14,2	9,6
Poola	8921	8699	6145	7066	18664	11123	7177	6539	40907	33427	21,8	26,0	15,0	21,1	45,6	33,3
Portugal	27270	19964	4344	4302	25286	18275	6815	3783	63715	46324	42,8	43,1	6,8	9,3	39,7	39,5
Rumeenia	6109	6043	2969	3541	9039	4724	1237	1072	19354	15380	31,6	39,3	15,3	23,0	46,7	30,7
Sloveenia	3962	3116	246	666	24954	11910	53	67	29215	15759	13,6	19,8	0,8	4,2	85,4	75,6
Slovakkia	1224	1156	449	334	3984	2302	2368	1544	8025	5336	15,3	21,7	5,6	6,3	49,6	43,1
Soome	7170	6643	4441	3949	5722	2754	4540	4688	21873	18034	32,8	36,8	20,3	21,9	26,2	15,3
Ruotsi	36626	37890	11695	13968	14259	18978	21564	20501	84144	91337	43,5	41,5	13,9	15,3	16,9	20,8
Ühendkuningriik	117055	121280	222780	268525	139735	116670	153685	164905	633255	671380	18,5	18,1	35,2	40,0	22,1	17,4
EL	684880	625308	444729	473657	672764	411379	462829	505433	2265202	2015777	30,2	31,0	19,6	23,5	29,7	20,4

Tabel nr 4 : 2008. ja 2009. aastal väljaantud elamislubade arv

Allikas: Eurostat

Tabel nr 5: esialgsed otsused varjupaiga andmise kohta tulemuse ja liikmesriikide kaupa, 2010

	Otsuste koguarv	Positiivsete otsuste koguarv	Pagulasseisund	Täiendav kaitse	Humanitaarkaitse	Tagasi lükatud
Euroopa Liit	223370	55100	27050	20400	7650	168270
Belgia	16665	3510	2700	805	:	13160
Bulgaaria	515	140	20	120	:	375
Tšehhi	510	175	75	75	20	335
Taani	3300	1345	660	520	170	1950
Saksamaa	45400	10450	7755	545	2145	34955
Eesti	40	15	10	5	:	25
Iirimaa	1600	25	25	5	:	1575
Kreeka	3455	105	60	20	30	3350
Hispaania	2785	610	245	350	15	2175
Prantsusmaa	37620	5115	4095	1020	:	32505
Itaalia	11325	4305	1615	1465	1225	7015
Küpros	2440	425	30	370	25	2015
Läti	50	25	5	20	:	25
Leedu	190	15	0	15	:	175
Luksemburg	475	70	55	15	:	410
Ungari	1040	260	75	115	70	785
Malta	350	220	45	165	15	125
Madalmaad	17145	7565	810	4010	2745	9575
Austria	13780	3450	2060	1390	:	10330
Poola	4420	510	80	195	230	3910
Portugal	130	55	5	50	:	75
Rumeenia	425	70	40	30	0	355
Sloveenia	115	25	20	0	:	95
Slovakkia	295	90	5	55	30	205
Soome	4880	1595	165	1240	190	3285
Rootsi	27700	8495	1935	5955	605	19205
Ühendkuningriik	26720	6440	4445	1850	140	20280

Allikas: Eurostat